

การศึกษาเรื่อง แรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการจัดการคุณภาพพืชผัก ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึง 1) ลักษณะส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการจัดการคุณภาพพืชผัก 2) ระดับแรงจูงใจในแต่ละชนิด ที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจมากที่สุดในการเข้าร่วมโครงการจัดการคุณภาพพืชผัก กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการจัดการคุณภาพพืชผักจำนวน 150 ราย ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบ Simple random sampling ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 40 ปี มีการศึกษาสูงสุดชั้นประถมศึกษา เกือบทั้งหมดสมรสแล้ว มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน และมีพื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ย 2.77 ไร่ โดยเป็นที่ดินของตนเองเฉลี่ย 2.29 ไร่ และเป็นที่ดินของโครงการหลวงฯ เฉลี่ย 0.61 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยจากการเพาะปลูก 78,510 บาท ค่าขาย 9,454.67 บาท และรับจ้าง 12,249.36 บาทต่อปี โดยมีแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 2.37 คน แรงงานที่ออกไปรับจ้างประจำเฉลี่ย 0.07 คน และแรงงานที่ออกไปรับจ้างชั่วคราวเฉลี่ย 0.53 คน ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเป็นสมาชิกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 92.00 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพพืชผักจากเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ และมีผู้ให้ข้อมูลไม่ถึงสองในสามเท่านั้นที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมการจัดการคุณภาพพืชผักมาก่อน

จากผลการวิจัย พบว่าแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการจัดการคุณภาพพืชผักภายใต้การดำเนินงานศูนย์โครงการหลวงแม่สาใหม่ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 4 ชนิด โดยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ แรงจูงใจผลประโยชน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และแรงจูงใจใฝ่ชื่อเสียง

แรงจูงใจแต่ละด้านที่ทำให้เกษตรกรมีความสนใจเฉลี่ยมากที่สุดในการเข้าร่วมโครงการจัดการคุณภาพพืชผัก คือ 1) ด้านแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ เกษตรกรเชื่อว่าการเข้าร่วมโครงการนี้จะทำให้มีตลาดที่แน่นอน ได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ในการบำรุงรักษา ปุ๋ย การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช รวมทั้ง ยังได้รับการรับรองคุณภาพผลผลิตจากโครงการจัดการคุณภาพพืชผักอีกด้วย 2) ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เกษตรกรจะได้รับความรู้ เรื่องการวางแผนการปฏิบัติการอย่างถูกต้อง เกี่ยวกับการดูแลรักษาแปลงปลูกพืช การเตรียมดิน และช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูก 3) ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ เกษตรกรจะได้รับการยอมรับจากเพื่อนเกษตรกรในการจัดการคุณภาพพืชผัก และได้พบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนเกษตรกรอีกด้วย และ 4) ด้านแรงจูงใจใฝ่ชื่อเสียง เกษตรกรจะมีโอกาสได้แสดงออกในความรู้ ความสามารถ โดยให้คำปรึกษาและแนะนำแก่เพื่อนบ้าน

อย่างไรก็ตาม ยังมีแรงจูงใจแต่ละด้านที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่ามีความน้อย และน้อยที่สุด คือ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้แก่ 1) ได้ความรู้ในด้านการวางแผนการปฏิบัติอย่างถูกต้องเกี่ยวกับการปลูกพืชชนิดต่างๆ 2) ได้ความรู้ด้านการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องการจัดการคุณภาพพืชผัก 3) ได้ความรู้ด้านการวางแผนการปฏิบัติอย่างถูกต้องเกี่ยวกับช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูก 4) ได้ความรู้ด้านการวางแผนการปฏิบัติอย่างถูกต้องเกี่ยวกับการเตรียมดิน และ 5) ได้ความรู้ด้านการวางแผนการปฏิบัติอย่างถูกต้องเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพของพืช ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ได้แก่ 1) สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างใกล้ชิดกับผู้จัดทำแปลงปลูกพืชตามโครงการจัดการคุณภาพพืชผัก และ 2) สามารถพบปะ พูดคุย กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการอย่างใกล้ชิด ด้านแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ ได้แก่ 1) ได้รับชนิดพันธุ์พืชที่จะปลูก 2) สามารถผลิตพันธุ์พืชได้ตามความต้องการของตลาด และ 3) สามารถขายผลผลิตได้ในราคาสูงกว่าเดิม ด้านแรงจูงใจใฝ่ชื่อเสียง ได้แก่ 1) ได้รับการยกย่องจากศูนย์โครงการหลวงแม่สาใหม่ให้เป็นเกษตรกรผู้จัดการคุณภาพพืชผักดีเด่น 2) ทำให้มีหน้ามีตา มีชื่อเสียงในหมู่บ้านของตน และ 3) เป็นที่รู้จักของสมาชิกในหมู่บ้านเป็นพื้นฐานในการเป็นผู้นำในระดับต่างๆ ทางสังคม เช่นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

This study was conducted to investigate: 1) socio-demographic characteristics of the respondents participating in the Good Vegetable Quality Management Project; and 2) level of motivation making the respondents decide to participate in the project. Sampling group of this study were 150 farmers obtained from simple random sampling and interview schedules were used for data collection. Obtained data were analyzed by using descriptive statistics.

Results of the study revealed that most of the respondents were male, aged 40 years old on average, elementary school graduates and Married. They had 5 family members on average. The respondents had vegetable cultivation area of 2.77 rais on average and had their own cultivation land of 2.29 rais on average. They cultivated vegetables on the land of the royal project with the size of 0.61 rai on average. They earned yearly income from the cultivation of 28,510 baht, from merchandising of 9,454.67 baht, and hire-working of 12,249.36 baht. The respondents were found to have 2.37 family labor forces on average. A number of respondents who went hire-working were 0.07 people on average and 0.53 people were temporary hired-worker on average. All respondents were members of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. Majority of the respondents (92.00 percent) perceived information on good vegetable quality management from staff of Maesa-Mai Royal Project Development Center. Less than two-thirds of the respondents used to attend a seminar on vegetable quality management.

It was also found that motivation of the respondents on the participation in the 4 kinds of vegetable quality management project held by the Maesa-Mai Royal Project Development Center were benefit motivation, achievement motivation, relation motivation, and fame motivation, respectively.

Kind of motivation caused the respondents to be interested in the participation of the vegetable quality management project most were: 1) benefit motivation – the respondents believed that the project participation could surely make them have markets and the project offered them maintenance equipment, fertilizers, pest and disease prevention as well as the recognition of quality of yields; 2) achievement motivation – the respondents could perceive knowledge about correct planning and appropriate time for cultivation; 3) relation motivation – the respondents were recognized by companions on the vegetable quality management and they had a chance to meet and exchange knowledge with their companions; and 4) fame motivation – the respondents had a chance to expose their knowledge and potential by giving suggestions and recommendations to their neighbors.

Kinds of motivation having little motivation as indicated by the respondents were as follows: 1) achievement motivation: 1.1) the respondents had knowledge on correct planning and practice on the cultivation of various kinds of vegetable; 1.2) the respondents had knowledge on training about the vegetable quality management; 1.3) the respondents had knowledge on correct planning about an appropriate time for cultivation; 1.4) the respondents had knowledge on correct practice planning about the soil preparation method; and 1.5) the respondents had knowledge on practice planning about the maintenance of vegetable quality. 2) relation motivation: 2.1) the respondents could closely participate in various activities with people who prepared vegetable beds in accordance with the vegetable quality management; and 2.2) the respondents could closely meet and discuss with staff who were responsible for the project. 3) benefit motivation: 3.1) the respondents received vegetable breed to be grown; 3.2) the respondents could produce vegetable breed as needed by markets; and 3.3) the respondents could sell the yields in a higher price than before. 4) fame motivation: 4.1) the respondents were admired by the project as an outstanding vegetable quality managers; 4.2) the respondents were famous in their village; and 4.3) the respondents were well-known among their village members as a leader in various level in their village such as village head, district head and a member of the District Administration Organization.